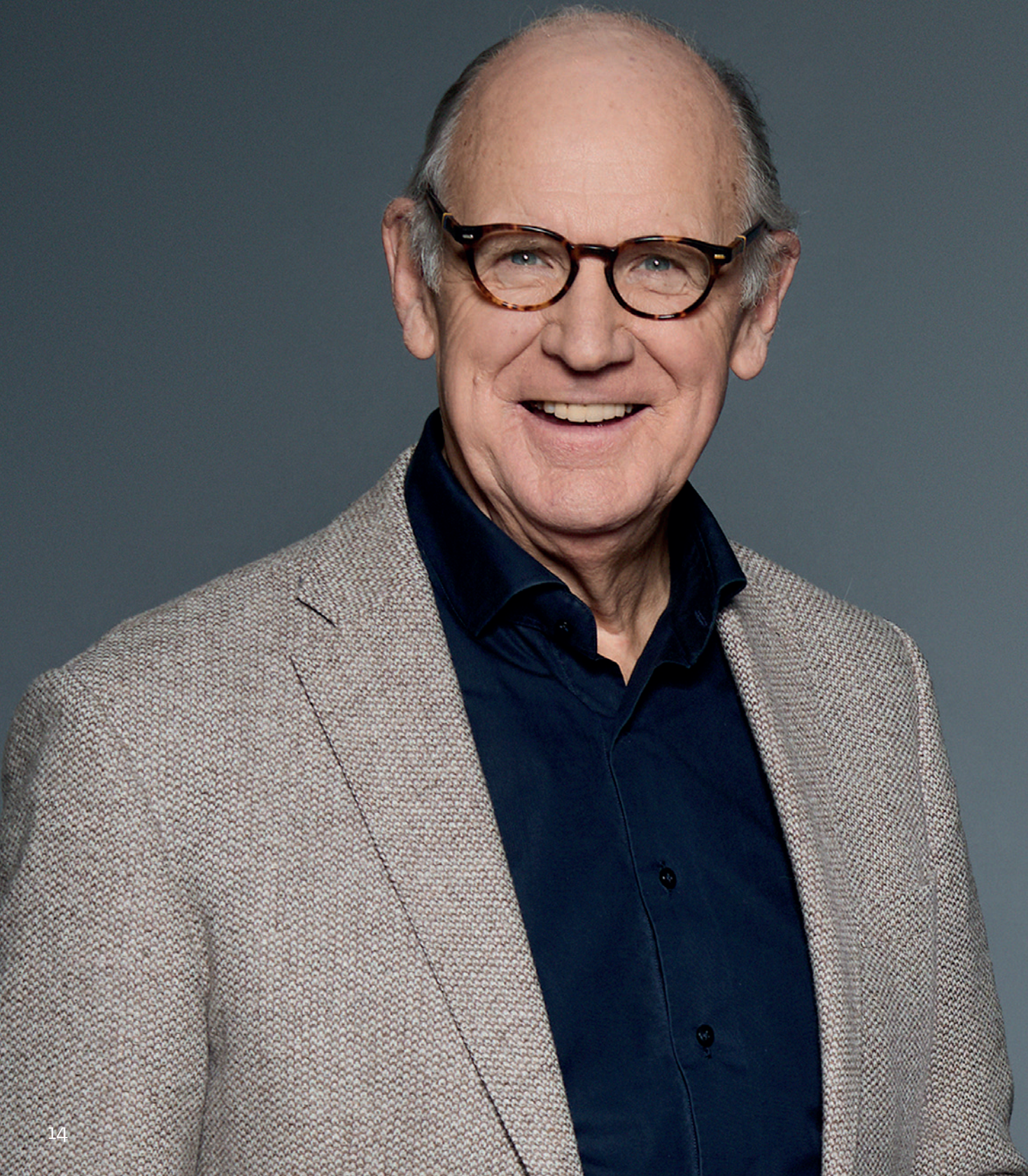

FOTOGRAFIE: KRO-NCRV / MANON VAN DER ZWAAL

‘Rust in je kop, dat is geluk’

Hij nam onlangs afscheid als presentator van de populaire tv-quiz *De slimste mens*. Maar aan stoppen met werken moet **Philip Freriks** (80) niet denken. Hij beleeft er nog altijd veel plezier aan, en om plezier hebben gaat het in het leven.

TEKST: BRAM DE GRAAF

“Het is bewolkt, maar als je goed kijkt zie je in de verte het eiland Montecristo liggen”, zegt Philip Freriks, terwijl hij de camera van zijn telefoon voor het raam houdt. “En links ligt Elba.” De tv-presentator en oud-correspondent zit in zijn huis (‘mijn zomerpaleis’) op Corsica, waar hij zich onder meer voorbereid op nieuwe tv-programma’s. Ook moest hij daar enkele bijdragen schrijven in het kader van ‘80 jaar bevrijding’. Hij mag dan vorig jaar zelf tachtig jaar zijn geworden, ze weten hem nog steeds te vinden. “Toen mijn vrouw en ik hier begin januari kwamen, had ik een paar deadlines. Ik kreeg weer dat zondagmiddaggevoel van de middelbare school. Er lag dan nog een berg huiswerk voor maandag en ik wist dat ik dat nooit zou afkrijgen. Maar in de eerste week hier heb ik het schrijfwerk afgerond en kon daarna wat uitrusten en opladen. De stilte voor de storm, want over een paar weken beginnen nieuwe opnames.”

Onlangs nam je afscheid van *De slimste mens*. Ben jij door alle opgedane kennis nu de allerslimste? “Welnee, ik vergat alles meteen. Ik ga ook echt niet zelf daarin zitten, heb ik meteen gezegd.

Het laatste seizoen was wel bijzonder met allemaal oud-winnaars. Iedereen was enthousiast en vrolijk. Op de laatste opnamedag kreeg ik, in het bijzijn van mijn familie, een koninklijke onderscheiding. Het leven verandert er niet door, maar het is leuk. Het is erkenning, een compliment. Ik stel dat op prijs.”

Wat zouden je ouders hiervan hebben gevonden als ze nog hadden geleefd? “Beiden zouden het geweldig hebben gevonden. Mijn moeder had veel bewondering voor koningin Juliana, ze wilde altijd precies weten wat ze droeg. Mijn vader was erg gevoelig voor dit soort huldigingen. Hij zou gezegd hebben: ‘Ik ben zo trots als een aap met zeven lullen.’” ▶

‘Medemenselijkheid en respect stond thuis hoog in het vaandel’

'Ik heb nooit de moralist willen uithangen en anderen de les willen lezen'

Philip groeide op in een nette Utrechtse buurt, waar mensen van allerlei geloven en politieke voorkeuren door elkaar woonden. Zelf kwam hij uit een echte spoorwegfamilie: vader werkte op het hoofdkantoor van de spoorwegen, opa was machinist. "Als kind was ik altijd buiten, daar gebeurde van alles. We voetbalden op straat en speelden verstoppertje in het park. We woonden in de schaduw van de katholieke Gerardus Majellakerk en af en toe trapte een frater in zijn soutane een balletje mee."

Welke levenslessen kreeg je van je ouders mee?

"Bij hen stonden respect hebben voor anderen en medemenselijkheid hoog in het vaandel. En de afkeer van geweld. Dat had alles met de oorlog te maken. Mijn oudste broer Jantje kwam tijdens

de bevrijding van Groningen in april 1945 om het leven door een verdwaalde kogel. Een immens verdriet. Mijn ouders hebben zich altijd afgevraagd: hoe heeft die oorlog kunnen ontstaan en kunnen leiden tot het verlies van dit kind? Zij zochten verbanden en verklaringen. Ze waren daarom erg maatschappelijk betrokken, mijn moeder heeft nog voor de PvdA in de gemeenteraad gezeten. Ze zagen hoe de opkomst van het nationaalsocialisme en de afbraak van de rechtsstaat in Duitsland in de jaren dertig tot die oorlog hadden geleid, en dat je je daartegen moest verzetten om een nieuwe oorlog te voorkomen."

Waarom brak je met de familietraditie en werd je journalist?

"Oh, maar in mijn begintijd in Parijs heb ik ook bij de spoorwegen gewerkt. Als slaapwagenconducteur, in een prachtig uniform. Ze waren erg tevreden over me, ik kon zelfs in vaste dienst komen. Maar het was niet mijn ambitie, ik had gewoon geld nodig. Ik voelde me journalist en wilde daarin door. In Utrecht was ik al op m'n zestiende begonnen. Ik roeide er bij Viking en we wonnen regelmatig, maar daarover stond nooit iets in de lokale krant. Het toeval wilde dat onze buurman chef was van de sportredactie van *Nieuw Utrechts Dagblad*. Over het hek maakte ik een keer als grap de opmerking dat het een slechte krant was, omdat er nooit iets over roeien instond. 'Waarom schrijf je zelf die stukken niet met je grote mond', zei hij. Over de eerstvolgende roeiwedstrijd schreef ik een gloedvol verslag. Nadat mijn moeder het had uitgetikt, bracht ik het op de fiets naar de drukkerij. De volgende dag stond op de openingspagina een bijdrage van 'onze roeimedewerker'. Ik was meteen verkocht. Later werd ik ook jazzmedewerker."

Wat bracht je in Frankrijk?

"Voor mijn generatie was Frankrijk, en vooral Parijs, *the place to be*. New York ook, maar dat lag te ver weg. Parijs was binnen bereik, zeker voor

FOTO: KRO-NCRV / EWIN BOER (4)

De eerste stappen als peuter in het Utrechtse Majellapark

Als slaapwagenconducteur

Uit het leven van Philip Freriks

Met de typemachine op het strand van Antibes als jazzverslaggever, 1964

Philip ontvangt een koninklijke onderscheiding bij zijn laatste opname van *De slimste mens*

Levensloop Philip Freriks

- 1944 27 juli geboren in Utrecht als Philip Johan Freriks
- 1965 behaalt HBS-diploma
- 1966 vertrekt naar Frankrijk
- 1967 huwt de Française Lili Bidard
- 1970 zoon Emmanuel geboren
- 1971 begin correspondentschap in Parijs
- 1990 (tot 2016) presentator *Groot Dictee der Nederlandse Taal*
- 1993 stopt als buitenlandcorrespondent
- 1996 (tot 2009) presentator *NOS 8 uur journaal*
- 2005 boek *Jantje* verschijnt, over zijn in de oorlog omgekomen broer
- 2012 (tot 2018) columnist radioprogramma *OVT*
- 2012 (tot 2024) presenteert *De slimste mens*
- 2018 (tot heden) begin docu-reeks *In de voetsporen van*
- 2024 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau

‘Een permanente gelukstoestand lijkt mij heel vermoeiend’

ons; als spoorweggezin hadden we gratis reizen. In Parijs vertoefden veel grote jazzmuzikanten. De beroemde saxofonist Johnny Griffin was mijn buurman. Op cultureel gebied gebeurde er van alles en Françaises waren natuurlijk veel leuker dan Nederlandse meisjes, was het idee. Lili had ik al eerder ontmoet. Ik bracht dat dus meteen in de praktijk, haha.”

In Frankrijk was Philip buitenlandcorrespondent voor *Het Parool*, *de Volkskrant* en verschillende actualiteitenrubrieken. Naast jarenlang nieuwslezer van het NOS 8 uur journaal presenteerde hij talloze televisieprogramma's, zoals de laatste jaren, naast *De slimste mens*, de series *In de voetsporen* van waarin de oorlog en de geschiedenis van de decennia daarna aan bod kwamen. “Binnenkort beginnen we aan een reeks over de jaren tachtig.”

Kunnen we lessen trekken uit het verleden?

“Ik heb als journalist en presentator nooit de moralist willen uithangen en anderen de les willen lezen. Ik stond heel bewust aan de zijlijn en wilde geen keuzes maken, maar informeren. Dat doe ik bij deze series ook. Maar wat opvalt

is dat we niet veel zijn opgeschoten. Er lijkt zelfs sprake van een soort regressie. Na een lange periode van vrede en welvaart, heb ik sinds een jaar of tien het gevoel dat we politiek en maatschappelijk gezien achteruitkachelen. Daar word ik niet vrolijk van.”

Je woont nu bijna zestig jaar in Frankrijk.

Wat kunnen wij hier van de Fransen leren?

“Een beetje hoffelijkheid. Nederlanders denken dat ze alles altijd maar kunnen zeggen, want anders ben je een huichelaar. Ook in de omgangsvormen. Een Nederlandse kassière zegt vaak: ‘Nou, doe!’ In Frankrijk zegt ze keurig: ‘Au revoir monsieur, bonne journée!’ En dat wens ik haar dan ook. Het klinkt tuttig, maar ik vind dat prettiger. En dan de eetcultuur. Een openbaring voor mij in die jaren zestig. Door Lili kwam ik terecht in een Franse familie die enorm uitpakte op zondag met de lunch, we zaten van 12 tot 17 uur aan tafel. Fantastisch. In Frankrijk is de tafel het centrum van het sociale leven. Als ik als correspondent contact wilde met iemand, ging ik altijd lunchen. Ik nam daar dan drie uur de tijd voor en ging dan licht beneveld weer aan het werk, maar wel met een euforisch gevoel. In Nederland vond men dat tijdverlies. Ik vond het genieten.”

Over genieten heb je nog altijd niet te klagen: een paleisje op Corsica, een lintje van de koning, je verkeert in goede gezondheid en bent nog steeds een veel gevraagd tv-presentator. Waarin zit nu het echte geluk?

“Plezier hebben in wat je doet, delen met degenen die je liefhebt, rust in je kop; dat zou je geluk kunnen noemen. Klein geluk is wie weet de opmaat tot geluk in het algemeen, ook al is dat een vaag en onmetelijk begrip. Overigens lijkt me een permanente gelukstoestand heel vermoeiend.” ●

80 jaar vrijheid

Op 4 mei houdt Philip Freriks de 4 mei-voordracht in De Nieuwe Kerk in Amsterdam. Minister-president Dick Schoof spreekt daarna tijdens de Nationale Herdenking op de Dam. 2025 is een bijzonder herdenkingsjaar, waarin we stilstaan bij 80 jaar vrijheid. We vieren dat de Tweede Wereldoorlog 80 jaar geleden ten einde kwam en herdenken de slachtoffers die toen vielen.

